

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Institvto S. Ignatii Societatis Iesv Fvndatoris. Libri Qvinque

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1665

XVIII. Ignatij opera in auxilium animarum, præsertim Romæ stabilita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10840

cum vos omnino totos ad eius instructionem, & ædificationem formetis. Etenim quando miles egregiis armis ad sua cœpta se munit, nemo laborem eius ad obsequium sui principis spectare negauerit, licet ante moriatur, quã vota sua implere potuerit. Itaque ad alias peculiare pietatis orationes, cuiusque vestrum est quotidianã se Deo in proximi salutem, oblatione dicere. Secunda ratio iuandi proximi, studio pietatis virtutisque censetur. Ex illo enim, ad eos, cum quibus agitis, pari pietate, & virtute informandos magna vobis aptitudo oboritur. In effectiõnem naturalium rerum præter communes causas, vt cœlum, astra, elementa, peculiaris & proxima (quod vsu constat & Philosophiã) causa necessaria est, quæ forma simili producendæ sit prædita: perinde id est placitum diuinæ sapientiæ vt causa proxima, qua vitur ad aliquem humilitate & caritate exorandum earumdem virtutum ornamentis effulgeat. Itaque dum operam virtuti nauatis, simul saluti proximi consulitis: nam licet ad perfectum absolutumque instrumentum, vitæ sanctimonia scientiãque requirantur; nihilo tamen minus tum ad percipienda, tum ad communicanda dona sancti Spiritus, multis partibus litteris bona vita antecellit. Tertia ratio est virtutis vestræ exemplum, ex qua, non solum per vestras, quæ Dei est gratia, sed per omnes etiam regiones Europæ, bonus odor afflatur: qui sanctitatis & bonæ vitæ odor, vt in immensum excrecat, sua dona nostrum Dominum vobis conseruaturum, aucturumque confido. Quarta ratio iuandi proximi (quæ longè & latè patet) sanctis desideriis precibusque continetur. Verum hæc rationes, & alias huiusmodi, quarum non estis nescij, melius didicistis ab illis, cum quibus agere & communicare licebit, quàm ego docere, aut scribere valeam. Quamobrem multarum rerum scriptiõne abstinemus, quibus hoc tractare argumentum possimus; sed cum scribam ex occasione, acceperimque vos aliquid à me litterarum expetere, iam vnus ad vos litteris me pariter, & vos consolandos putavi, nihil aliud impresentiarum habeo, vnum dumtaxat precibus à Deo saluatore & Domino nostro suppliciter contendo, vt sicut vos tantã vocationis gratiã dignari, & efficaci voluntate vosmetipfos, sibi consecrandi, impertiri non dubitauit; sic sua dona donis, & gratiam gratiã cumulet vobis, vt perpetuò in virtutem crescatis, magisque ac magis in suo sancto obsequio ad suam ipsius gloriam, & emolumentum Ecclesiæ perseueretis. Datum Romæ IV. Nonas Martias, anno Domini. M. D. XLVI.

Vester in Domino Nostro.

IGNATIUS.

XVIII.
*Ignatij opera
in auxilium
animarum.*

Cuius nonnulla hic protuli argumenta, pars est eius amoris potissima quo in salutem animarum pectus Ignatij feruebat, est enim tum vniuersalior, tum validioris efficientiæ, tum post ipsum quoque perennatura dum

quæ

viuet Societas, hunc ipsum in finem ab eo conflata; vt tamen nihil prorsus aliorum manibus gessisset; per se tantum quod egit, titulum meretur, Apostolicæ caritatis. Principio vidimus, concepti vix animo diuini amoris, cœpisse in alios incendia mittere, nihilque iam tum quæsisse mitius, quam in transmarina Christiani nominis prædicatione vitam profundere: censuimus mores ab eo latè restitutos, Mantefæ, Barcinone, Compluti, Salmantica, Parisiis, Alpeitiæ; reductos ad matrem hæreticos, ad regulæ legem cœnobîa; ad honestatem clericos, academias ad sacrorum frequentiam; plurimos à mundi naufragiis ad portum ordinum religiosorum. Sodalitates præterea stabilitas; sublatam iurandi, ac ludendi perniciosam consuetudinem, & execrabilem ex meretricio exempli offensionem. Ad hæc inuenta extranea raræ vixque auditæ caritatis, ad reuellendos è flagitiorum luto sceleratos, immersum aquis rigentibus corpus; repetita vltro, confessione & lacrymis annorum in sæculo admissa, ad emolliendam Sacerdotis mali duritiem; ac præ aliis quibusuis exercitia meditandi, quibus ad constantem profligatæ mentis emendationem perduxit innumeros, inter quæ omnia etiam nihil non, & periculorum adierit, & malorum perpassus sit, nullæ tamen hunc accusationes, opprobria, vincula, non inflictæ ad necem ab impuris plagæ; ad ignominiam à doctis maculæ, ignorantis, hæretici, & incantatoris vel transuersum vnguem ab salutis alienæ studio retardarunt, nec eluione tot ingruentium malorum continua, eius incendij vapor intepuit, quod in illius animo Deus accenderat. Post firmatam autem Romæ stationem, inter alia secundis successibus instituta, conuersioni Iudæorum primum incubuit, annique vnus spatio, quadraginta ex ipsis sacro fonte lustrandos ad Christum perduxit: exhibant vero de illius manu tam doctè ab lege, & Christianis moribus comparati, vt magistri magis quàm discipuli viderentur, eosque adhiberet ad Christum eorum gentilibus suadendum: præbebat iis domi hospitium; & de tenui erga nos, piorum liberalitate victum; donec iam numero domus angustiior, ad proprias ædes illis conquirendas denique adiegit, quæ post eluctatas difficultates grauissimas, tandem euictæ sunt, Deo serui sui constantes conatus adiuuante. Impetrauit deinde à Paulo III. ne qui ex iis ad Christum transirent, bonis vt antea, cedere cogerentur, quæ priuati damni sublata difficultas, ingens fuit illicium parendi gratiæ, ad sacrum baptismi clariori tunc facie prælucenti, cum nullus eam metus obscuraret. Exorauit quoque ne liberi, Christum inuitis parentibus amplexi, vlla hæreditatis particula fraudarentur, quam iis natura destinasset; vtque bona incertis creditorum vsuris male parta, conuersi retinerent. Interea denique, vt sumptu profuecharum Italiæ publico alerentur, dum cathecumeni ad Christi lauacrum parabantur. Præter hos pueris ac puellis omni ope parentum ac nomine, tecto, victuque destitutis consultum cupiens, tutum iis receptum curauit, vt hanc alioqui siccaret penitus, scaturientem furibus, ac meretricibus sentinam; præuenterque propudiosa flagitia quibus

presertim
Roma stabilita.

patet extrema, & otiosissima egestas. Duas ergo illis comparauit domos, maribus vnā, feminis alteram, orphanorum appellatione: in quibus tum extra periculum educantur, tum arte quisque sibi accommoda imbuti victum sibi quærunt, & publico seruiunt. Verum haud paulo maiori sollicitudine institit, vt pauperum virginum pudorem, ætatis, & inopiæ discriminibus subductum in tuto collocaret, ne illum honestatis egenæ nundinatrix vasa, necessitas, ministerio infami venderet. His cœnobium S. Catharinæ, à Funariis nuncupatum fundauit, certamque descripsit qua illic vterentur vitæ rationem, dum aut nuptui darentur, aut attonderentur in sacras moniales. Promouebat opus Ignatius multorum conatibus, in quos familiari consuetudine, & exemplo sua tanti boni desideria transfuderat: in iis excellebant Iacobus de Crescentiis Romanus insigni familia prognatus; Laurentius à Castello; & Pauli III. piis largitionibus præfectus Franciscus Vannuccius. Cum his suum communicabat consilium, quo aditu iniri, quorum prouehi liberalitate, cuius Cardinalis tutela fulciri ab iis exquirebat; quot & cuiusmodi hominum conscribi sodalitas, qui possent fouendum, augendumque id opus suscipere. Quibus inter ipsos maturè consultis, prior ipse rem aggrediebatur, manca tamen fuit humana prudentia in sustentando negotio duplici, contra multa hinc inde obstantia. Altero S. Marthæ, Germanici Collegij altero: & quidem S. Marthæ, inter assiduas Ignatij occupationes hæc erat sanè operosa, ereptas cœno, ac inferis meretrices, honestati, ac Deo reddere. Præpositus licet, ac ferme valetudine attrita, venari tamen pia indagine miseras; probrosis ex ædibus eas reuellere, palam Roma spectante comitari, securoque asylo includere; in quo monitus aliquando tempus in cassum, & operam conteri, quod hæc prostibula quantumuis nunc lota viderentur, cras repetitura lutum suum essent; respondit, sat beatum se fore si non ea solum, sed vitæ totius opera, & labore, vel earum vni suasisset, noctem vnā insontem ducere. Adiutrices illi misericordis industriæ frere, matronæ nobiles non pauca, quæ prædas infelices suis domibus dignabantur, in quibus matronis singularis fuit Leonora Osoria vxor Ioannis de Vega, Caroli V. apud Pontificem oratoris: Sed Deo iam contra spem vulgi, cœpta Ignatij larius secundante, cum tot poenitentibus receptacula deessent, ad quærendam domum animum appulit, in quam omnes sub vnius ductum conuenirent, (cœnobium enim S. Magdalenæ viris iunctas nequaquam admittebat; solutas vero, dumtaxat si vellent monialibus adiungi) rem totam cum iis contulit, à quibus spes erat plurimum iuuandam; verum seu metu difficilis exitus, seu sumptus maioris quàm ferrent cuiusque domestica commoda; etsi nemo à cœpto planè recederet, cœteris tamen præibat nemo. Quare Ignatius, rei velut iam sibi à Deo creditæ, manum seriam admouet. Pro templi nostri tunc foribus effodiebantur lapides ex parietinis veteribus ad fabricandum nescio quid, illos vendi iubet, confectos inde centum aureos ducatos confert in cœmendam S. Marthæ sedem, Moueri ad hæc multorum pietas, re-
putare

putare Ignatium suorum, ac sui, & nominum, quibus bene multis premeretur immemorem, tantillum hoc, sed quantum haberet alacriter dare; ergo suo quisque pro commodo, & misericordiae instinctu contribuere, ex quibus tandem ad Februarij sextum & decimum anno 1542. patuit locus receptui miserabilium feminarum: eius in posterum fulciendi administratio sodalitati commendata, quae S. Mariae de gratia dicebatur: clauis eius tres, grauibus totidem, & nobilibus matronis commissa: lex enim loco posita est, ne vel inde exirent coniugatae nisi ad maritos rediturae; vel aliae nisi futurae moniales, aut conditione deinceps certa, extra periculum victurae. Nec illis defuit tutelaris praeses Cardinalis Carpenfis, qui Societatem quoque suo patrocinio fouebat. Illarum confessionibus attributus est vir sanctus Iacobus Equia, cuius tum illic perpetuo agentis, tum Ignatij ope, eos fructus virtutum edebat pietas, vt inusitata earum laude passim sacra pulpita personarent, magnaue hinc illi domui fierent liberalitatis incrementa: paucis itaque annis censa sunt trecentae, seu quae in illam se olim subdlexerant stationem, siue quae adhuc ibidem alebantur: multae quin etiam honestae virgines locum illic optarunt, breuique in eum creuere numerum, vt constandum ex iis coenobium fuerit, quod anno 1546. inchoatum numero haecenus & religiosa floret probitate; conuersarum exinde sedibus in aedes translatis, quae vulgo Piorum vocabantur. Afflabat operi aura secundior quam vt ferri posset a daemone, absque sensu iacturae quam inde fecerat: Primam in id rabiem despumat per impurissimos homines, qui ereptas sibi amicas indignati, experiuntur omnia, vt eas a portu in naufragium infame retrahant. Quae frustra fieri dum vident, tum vero omni contumeliae genere domum illam incessere; nocturna mensium quatuor lapidatione fenestras vexare; impudicis, ac belluinis clamoribus viciniam implere: ob quos nec Equia stationem suam deserente, nec remittente Ignatio consueta subsidia pietatis, famosis vtrumque, & alios de Societate libellis scindere aggressi, tam propudiosis narrationibus urbem incestarunt, vt earum ruborem etiam stylus refugiat; iis etsi liquida non dabatur fides, at stolidioris vulgi execrationi inlontes obiectabant: ergo signari digito dum prodirent, congressu auerti, vocitari earum mariti quas ipsi in suas alii abutissent; insimulari denique apud Pontificem, (vsque adeo effrons impudicitia) auctoritatis vsurpatae, & hoc scripto supplici accusari, Ignatium Pontificem agere; coenobia suo arbitrio figere; nouae regulae ordines creare; iactare se quotquot a viris propriis discessissent in exilium actarum, nisi se in eam reciperent domum; eius scilicet vnus, ac sociorum deinceps futurae; postremo de iis habitam quaestionem, litemque ordinatam, at hic nimium caeca errauit vesania: probe operis gnarus, eiusque auctoris Pontifex, causam, Ignatio petente, ad tribunal iudicum reiecit, vbi palam nudata calunnia in caput artificum recidit; accusatores, ad palinodiam publice damnati, fassique publico instrumento se innocentibus affinxisse praedarum rapinam, quam pati non poterant, sanctissimo

eorum

eorum studio sibi ex vnguibus creptam. Altera, quam aiebam Ignatij opera in Germanici collegij institutione versata est, singulari & obsequio numinis, & fauore. De quo id vltro solum indicabo quod Ignatium propriè attinebit, reliquis pro amplitudine, aliàs dignius tractandis; fuit enim inuentum Cardinalis Moroni Collegium illud: ipse Pontificis in Germania Nuntius perlustratis quas illuc intulerat cladibus Lutherus, Cleri passim inscitia, & fœdis moribus abusus, magna inde feruebat voluntate, illis prouinciis medendi: quod futurum putabat si Romæ, lectorum ex iis iuuenum seminarium conderetur, ex quo tum solidam recte sentiendi scientiam ducerent, tum agendi, quibus in patriam postliminio reuersi, quas fatam fulcirent fidei veritatem, & labantem illic auctoritatem Romani Pontificis. Ad explorandam rem adhibitus ab eo Ignatius, magni viri sanctum consilium mirificè laudauit, eique in illam, quicquid in suorum, ac sua foret potestate prolixè detulit. Sub hæc, vnâ Moronus, & Sanctæ Crucis, qui & ipse rei Christianæ vtilitatibus plurimum studebat, rem ad Iulium III. referunt, à quo non modo approbationem, largâque ad dandum ei principium pecuniarum subsidia, sed etiam Pontificium diploma quo staret firmiter retulerunt. Mandatur Ignatio vt adolescentes Germanos felicitat (quibus etiam Belgæ tunc quidem adiuncti sunt) iisque vitæ morem, & canones describat. Conuenere initio quatuor, & viginti, qui die Simoni & Iudæ Apostolis Sacro, anno 1552. collegij primordia fecere, concionante ad S. Eustachij Ribadencira, & coram multis Cardinalibus, eius Instituti rationes, & emolumenta prædicante. Quantopere autem Germanis hæreticis id displicuerit, abundè vel vnus testatum reliquit Chemnitius Lutheranus, aiens hanc vnam, etsi aliæ deforent, ob causam, posse Societatem, exitum Germaniæ, & reformati Euangelij ruinam merito compelliari. Tam egregiè tamen, & tanto cœpta compendio, nihil propius abfuit, quam vt in progressu elisa conciderent; Paulus enim quartus, Iulio tertio, post Marcelli secundi Pontificatum breuissimum succedens, consueto largitionis subsidio abstulit; & quâ bello Neapolitano, quâ annonæ ac famis angustiis, contributio illa exaruit qua Cardinalium plerique id Collegium sustinebant. At stetit contra hæc Ignatij animus, certo prospiciens eam esse inchoati negotij naturam, vix vt vnquam restituendum esset, si semel disici sineretur: iuuenes itaque alios alio in nostris Collegiis extra urbem alendos amandauit, nonnullos Romæ sua impensa tenuit, ad quam cum esset pecunia, vsuris, ob difficultatem temporum grauibus sumenda, procuratori domestico animos addidit, certo asserens fore, vt submissis quamprimum Deo fauente largitionibus, ea nomina deleterentur (quod breui res ipsa comprobauit) & futurum quandoque, vt Collegium id egens & angustum, in grandem numerum, & parem numero annonam amplificaretur, quo vaticinio Gregorij decimi tertij innuebatur munificencia, qui tum illud, tum alia opimis prouentibus instruxit. Hinc item illud Ignatij ad Cardinalem Augustanum, tam accisis tunc rebus, atque annis id negotium

negotium desperantem, luadentemque profus deponere, per me, inquit, deponat quem minium grauat, sustinebo id solus, tamen venundari me propterea opus sit.

Et hic illud recurrit peculiare Ignatio magnæ animæ constans robur, in susceptis ad Dei gloriam vrgendis, contra in opiam & aduersa durans, quoad sine optato confecta cerneret, cuius roboris triplex erat hic neruus, prior agendorum diuturna, & æqua, procul omni affectu consideratio; alter diuturnum eorundem precando examen, & consultatio cum Deo; tertius, alieni quoque, sed pefitorum iudicij, iisdem licet iam deliberatis interpositio, vt in disturbando, de purpura Francisco Borgiæ iniicienda negotio euenit; in quo vt diximus cum negaret se vel omnium hominum supplicatione inflectendum ad eam dignitatem in Societatem admittendam; subdebat tamen, si placitum aliter Pontifici foret, æquè se tranquillo animo laturum; vt si nunquam oppositum sensisset. Hanc eius expertus firmitatem Cardinalis Carpenfis, intercessionem suam poscentibus ad eum aliò quam constituerat flectendum, consueuerat respondere, clauum fixit, nihil restat sperandum; imò etiam magnis principibus suadebat Iulius tertius vbi res à Deo commissæ Ignatio ageretur ne vellent cum eo contendere. Factum aliquando, vt quærens admitti ad quendam ex Cardinalibus horas quatuordecim solidas, placiditate summa operiretur aditum sibi dari: die quodam Aluitum, Neapolitanæ ditionis pagum profecturus, itineri dixerat, eum diem tanta vis imbrii interceptit, vt rogaretur à Polanco valetudinis eius sollicito, commodiorem expectare; at is, anni sunt triginta ex quo casus nullius interuentu quicquam omisi vel distuli, quod in Dei obsequium suscepissem, ingratiis, & ventis, & imbribus Polanco comite itineri se dedit.

Accedunt alia iam dictis documenta effusæ caritatis in communem quantum animarum, in iis fuit multa quotidie ad Deum ardensque precatio multæque lachrymæ pro Christi Vicario, Ecclesiæque vniuersæ; pro conuersione ethnicorum, & hæreticorum; pro Christianis principibus quorum impetiis, & exemplo tantum inest ad diuina & æterna momenti, vbi verò priuatæ salutis, aut publicæ peculiaris instaret necessitas, nocturnis precibus diurnas augebat, magnam noctium partem cum Deo exigens, & suorum vota suis in subsidium addebat, vt in creatione nouorum Pontificum; Regum inauguratione, tempestatibus in Ecclesiam, maximè ab hæresi motis, & in peccatorum infamiam correctione exoranda, inter quos fuit pro quo sexagesimum iam annum confessionis sacræ piaculum auersante, preces sibi ac suis priuatas, & publicas indixit. Sunt etiam caritatis actuosissimæ monumenta, singularis certaminis in Lusitania extinctus furor, antiquis in eum legibus suasu Ignatij ab Rege instauratis: reuocata ad disciplinam veterem moniales, quas illi in Catalaunia, Sicilia, & Italia Princeps Hispaniæ Philippus, Siciliæ protex, & Cardinali aliqui commendarant: Tribunalis sacri institutio promotæ & Cardinalibus

XIX.

*Constantia
Ignatij susceptis
causis Dei causa
negotij.*

XX.

*Alia eiusdem
animarum
studij
argumenta,
& familiaris
cum proximo
agendi ratio.*